

Osnovna šola Škofljica
Klanec 5
1291 Škofljica

VZGOJNI NAČRT ZAVODA OŠ ŠKOFLJICA

1 UVOD

S šolskim letom 2009/10 na podlagi 60. d člena Zakona o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 in 102/07) stopa v veljavo vzgojni načrt šole kot sestavni del letnega delovnega načrta. Pripravili smo ga strokovni delavci šole v sodelovanju z učenci in njihovimi starši. Z vzgojnim načrtom so določeni načini doseganja in uresničevanja vrednot ter ciljev šole. V njem so zapisane vzgojne dejavnosti in oblike vzajemnega sodelovanja šole s starši pri uresničevanju vzgojnega načrta. Vzgojni načrt se smiselno dopolnjuje s Pravili šolskega reda.

Dobri medsebojni odnosi ustvarjajo pozitivne in dobre delovne pogoje na šoli. V šoli preživimo učenci in zaposleni skupaj kar velik del dneva, zato je zelo pomembno, da se dobro počutimo. Pri tem lahko veliko stori vsak sam, in sicer tako, da se strpno in spoštljivo vede.

Starši in učitelji največ naredimo za otroke, če razvijamo življenjsko trdnost in samospoštovanje. Vzgoja in izobraževanje je zahtevno delo, zato učenci potrebujejo odgovorne odrasle, ki jih usmerjajo. Odrasli, tako starši kot učitelji, pripravljamo otroke na redno in sistematično delo v skladu z njihovimi sposobnostmi. Vsi zaposleni vlagamo veliko truda, vztrajnosti, doslednosti in znanja v razreševanje konfliktnih situacij in gojimo nično toleranco do nasilja.

Na učence vplivamo s svojo osebnostjo in s svojimi dejanji.

Vzpodbujamo in podpiramo aktivnosti, ki na šoli ustvarjajo pozitivno klimo. V šoli se učenci učijo, razvijajo svoje sposobnosti in ob vodenju razvijajo zaupanje v svoje zmožnosti.

Pomembno je dobro sodelovanje staršev s šolo. Izkušnje kažejo, da to lahko pomembno prispeva k boljšemu počutju in uspehu otrok. Dobro sodelovanje tudi zagotavlja kvalitetnejše reševanje problemov, na katere naletijo učenci.

Zaposleni v šoli s svojim korektnim in profesionalnim odnosom omogočamo varno in vzpodbudno delovno okolje.

Šola vzgaja za obče kulturne in civilizacijske vrednote, zato je pomembno vpeta v družbeno okolje in z njim aktivno sodeluje.

2 VREDNOTE

V sodelovanju s starši je šola kot temeljne izbrala vrednote, ki jih bomo skupaj razvijali. Navedene vrednote se izražajo skozi naše vzgojno-izobraževalno delo. Starši in delavci šole jih s svojim zgledom prenašamo na generacije otrok.

OPOMBA: Vrednote so navedene po abecednem vrstnem redu.

▪ **Domoljubje**

Gojimo spoštljiv odnos do simbolov državnosti in skrbimo za strpno sobivanje z vsemi, ki živijo na ozemlju Republike Slovenije.

Razvijamo zavest o državni pripadnosti in narodni identiteti ter vzpodbujamo državljansko odgovornost.

Do slovenske dediščine razvijamo spoštljiv odnos in skrbimo za ustrezno rabo slovenskega jezika.

▪ **Ekološka naravnost**

Razvijamo odgovoren odnos do naravnega in družbenega okolja.

V prostorih šole ločujemo odpadke, zbiramo papir, pazimo na čistočo v šoli in v okolici šole, učenci se preobuvajo, ne trošimo električne energije, vode in papirja po nepotrebnem, ko zračimo učilnice, odpremo okna na stežaj le za nekaj minut.

▪ **Odgovornost**

Učence navajamo na odgovorno ravnanje in izpolnjevanje svojih učnih in drugih šolskih obveznosti. Navajamo jih na prevzemanje posledic za svoja dejanja. Smo dosledni in natančni ter postavljamo jasna pravila in zahteve.

Učence navajamo k upoštevanju navodil učitelja, ki so namenjena pridobivanju znanja in zagotavljanju varnosti.

Učenci morajo prevzemati odgovornost za svoje vedenje ter spoštovati in upoštevati omejitve, ki jih predstavlja življenje v skupnosti.

▪ **Spoštovanje**

Starši in učitelji pri otrocih razvijamo življenjsko trdnost in samospoštovanje. Razvijamo čut do sočloveka, spoštujemo posameznikovo osebnost in individualnost, njegovo človeško dostojanstvo in pravico do zasebnosti.

Pri pouku upoštevamo učenčevo radovednost ter razvojne značilnosti, predznanje in individualne posebnosti.

▪ **Strpnost**

Učence vzgajamo tako, da spoštujejo drugačnost ne glede na spol, vero, barvo kože, kulturo, jezik, etnično pripadnost in socialni status.

Živimo v večkulturni družbi, zato spoštujemo tako svojo kulturno identiteto kot identiteto drugih narodov.

Odrasli, tako učitelji in drugi zaposleni kot tudi starši, smo odgovorni, da z osebnim zgledom pozitivno vplivamo na odnose med učenci.

▪ **Zdravje**

Razvijamo odgovoren odnos do sebe in svojega zdravja. Oblečimo se primerno.

V šoli skrbimo za pestro in uravnoteženo prehrano. Spodbujamo zdrav način prehranjevanja.

Šola osvešča učence in njihove starše o pomembnosti zdravega načina življenja (vsakodnevna telesna aktivnost, zdrava in uravnotežena prehrana, osebna higiena ...) za celovit in uspešen razvoj posameznika.

▪ **Znanje**

Učimo se, da bi vedeli, učimo se, da bi znali delati, učimo se, da bi znali živeti v skupnosti in eden z drugim in učimo se biti (po Delorsu, Štirje stebri vzgoje in izobraževanja).

Težimo k temu, da učenci pri pouku dobijo kakovostne informacije, ki sledijo sodobnemu razvoju znanosti. Pri pouku upoštevamo otrokovo radovednost, specifične nadarjenosti ter posameznikove posebnosti. Učenci o svojem delu dobijo sprotno, pravično in utemeljeno povratno informacijo ter pomoč in podporo, če ju potrebujejo.

Pri posredovanju znanja težimo k razvijanju posameznikovih zmožnosti za nadaljnjo izobraževalno in poklicno pot s poudarkom na usposobljenosti za vseživljenjsko učenje.

3 VZGOJNO DELOVANJE ŠOLE

3.1 PROAKTIVNE DEJAVNOSTI

Proaktivne dejavnosti oblikujejo šolsko okolje tako, da se učenci počutijo sprejete in uspešne. Učencem omogočajo zadovoljevati temeljne telesne, duševne, čustvene in socialne potrebe. Krepijo in spodbujajo primerno vedenje učencev, tako da usmerjajo pozornost na pozitivno vedenje in razvijajo pozitivne odnose med učitelji in učenci.

Proaktivne dejavnosti vključujejo:

- **Dejavnosti za razvijanje ugodne socialne klime**

Sistematično razvijanje socialnih veščin pri pouku oz. na razrednih urah.

Izvajanje dejavnosti, ki krepijo medsebojno povezanost in sodelovanje v oddelku (npr. razredne prireditve, praznovanja, končni izleti, ples, tabori, šola v naravi).

- **Dejavnosti, ki oblikujejo identiteto šole in povezujejo učence, delavce šole, starše in lokalno skupnost:**

- šolske proslave (npr. novoletni koncert, proslava ob kulturnem dnevu, proslava ob zaključku šolskega leta, valeta ...);
- sejmi (npr. novoletni, spomladanski...);
- šolski ples;
- šolski radio;
- šolski časopis;
- dan odprtih vrat;
- tekmovanja iz znanja in športna tekmovanja;
- šolski projekti, določeni z LDN;
- sodelovanje šole z lokalno skupnostjo.

- **Dejavnosti, ki omogočajo učencem, da aktivno prispevajo oblikovanju življenja in dela na šoli:**

- šolska skupnost;
- nabiralnik, kjer se zbirajo podpisani zapisi učencev, ki imajo predloge, pobude, težave, želijo koga ali kaj pohvaliti ... in se nato ustrezno obravnavajo;

- prostovoljno delo, solidarnost in skrb za vrstnike (vrstniška učna pomoč, prostovoljno delo starejših učencev v oddelkih z mlajšimi učenci, sodelovanje učencev v humanitarnih akcijah);
- zbiralne akcije papirja (zbrana sredstva namenijo prijetnemu druženju ob zaključku šolskega leta – izleti, ogledi filmskih predstav, ipd.).

- **Nagrajevanje zglednega vedenja učencev**

Učencem se za samoiniciativno, aktivno oz. dejavno sodelovanje v oddelčni skupnosti oz. na ravni šole izreče pohvala, podeli priznanje ali nagrada v skladu s pravili šolskega reda.

3.2 PREVENTIVNE DEJAVNOSTI

Preventivne dejavnosti omogočajo šoli, da oblikuje varno okolje. Temeljijo na vzajemnem spoštovanju, visokih pričakovanjih in odgovornem ravnanju. Preventivne dejavnosti vključujejo:

- **Oblikovanje šolskih in oddelčnih dogovorov**

Šolski red je sestavni del letnega delovnega načrta. Oddelki oblikujejo svoja razredna pravila v skladu s šolskim vzgojnim načrtom.

- **Sistematično načrtovanje in izvajanje razrednih ur**

Z letno delovno pripravo določimo okvirne vsebine razrednih ur.

- **Navajanje na samovrednotenje, samokontrolo in sprejemanje odgovornosti**

Športne dejavnosti, tekmovanja v znanju, javno nastopanje, delavnice, socialne igre, projekti, tečaji, tabori, interesne dejavnosti, ekskurzije.

- **Postopki za zagotavljanje varnosti**

Povečan nadzor na določenih točkah in določenih krajih: varstvo vozačev na postajališču pred in po končanem pouku, jutranje varstvo, dežurstvo učiteljev med odmori, malico in kosilom, spremstvo ob izvajanju dejavnosti, ki potekajo zunaj šolskega prostora, ustrezna športna oprema pri športni vzgoji in na dejavnostih ob pouku.

Postopki so podrobneje opisani v hišnem redu.

- **Vključevanje staršev v oblikovanje individualnih vzgojnih načrtov**

V primeru, ko učenec potrebuje poseben pristop.

- **Letni šolski projekt**

Razvijanje posamezne vrednote v posameznem šolskem letu.

- **Prepoznavanje različnih oblik nasilnega vedenja ter sporočanje pedagoškim delavcem**

Nabiralnik za anonimna sporočila učencev v stiski (nasilje, izsiljevanje, grožnje ...).

- **Permanentno izobraževanje delavcev šole o vzgojnem delovanju**

- **Zdravstvene preventivne aktivnosti**

Sistematični zdravstveni in zobozdravstveni pregledi, osveščanje učencev o zdravi prehrani, preventivami pred boleznimi ...

- **Šolski projekt prometne varnosti**

Šolski projekt, ki se odvija v vseh razredih in v obliki, ki je predvidena v letnem načrtu šole.

4 OBLIKE VZAJEMNEGA SODELOVANJA ŠOLE S STARŠI

Za otrokov razvoj in učno delo je potrebno, da se starši redno udeležujejo vseh organiziranih oblik sodelovanja šole s starši. Pri tem gre za udeležbo staršev na govorilnih urah in roditeljskih sestankih, po potrebi pa tudi na izrednih roditeljskih sestankih oz. individualnih razgovorih. Za kvalitetno sodelovanje staršev s šolo smo jim na voljo vsi pedagoški delavci: razredniki, učitelji posameznih predmetov, učitelji podaljšanega bivanja, šolska svetovalna služba, vodstvo šole.

Staršem sproti posredujemo zanje pomembne informacije.

Od staršev pričakujemo aktivno sodelovanje pri razreševanju otrokove problematike.

Zaželeno je, da se starši udeležujejo tudi neobveznih oblik sodelovanja, kot so npr. predavanja, šola za starše, dnevi odprtih vrat, prireditve, proslave.

Starši imajo možnost, da preko svojega predstavnika v svetu staršev posredujejo pobude, pohvale in predloge svetu staršev in svetu zavoda.

5 SVETOVANJE IN USMERJANJE

Svetovanje in usmerjanje je namenjeno učencem, posredno pa tudi njihovim staršem. Gre za širok spekter svetovanja in usmerjanja: pri učni problematiki, osebnostnih zadregah in težavah, pri razreševanju medvrstniških problemov in sporov, pri razreševanju navzkrižnih mnenj med učitelji in učenci, med učitelji in starši, ko starši ne zmorejo rešiti nastale kritične situacije s svojimi otroki ... Učenci potrebujejo svetovanje in usmerjanje pri razvijanju samopodobe, samokontrole in pri razvijanju odgovornosti za lastne odločitve in ravnanja ter pri prevzemanju odgovornosti. S pomočjo svetovanja in usmerjanja učenci razvijajo zavedanje svobodnih izbir v mejah, ki jih postavlja skupnost.

Usmerjanje in svetovanje je usmerjena strokovna dejavnost šole in lahko poteka v času pouka oziroma šolskih obveznosti (ure oddelčnih skupnosti) ali v času izven pouka (pogovorne ure učiteljev, pred ali po pouku, ob sprotne reševanju problemov in drugih priložnostih, za kar se sproti dogovarjamo z učencem/z učenci oziroma s starši. Izvajajo ga strokovni delavci in sodelavci šole. Posebno vlogo pri tem imajo svetovalni delavci šole.

Svetovanje in usmerjanje poteka v obliki pogovora med delavci šole in učenci. Ta oblika vzgojnega dela poteka takrat, ko učenec ali skupina učencev enkrat ali

občasno kršijo pravila šolskega reda. Če so glede na problematiko predvidena večkratna srečanja z istim otrokom oziroma s skupino otrok, se o vsebini in ciljnih svetovanja in usmerjanja dogovorijo pedagoški delavci na pedagoški konferenci oziroma na izrednem sestanku razrednega učiteljskega zbora. O sklepih pedagoških delavcev razrednik obvesti starše ter jih povabi k sodelovanju pri razreševanju problematike.

V primerih, ko strokovni delavec presodi, da se pri učencu pojavljajo težave in nesprejemljive oblike vedenja, katerih šolska obravnava ne more omiliti, izboljšati ali odpraviti, staršem predlaga obravnavo v zunanjih strokovnih ustanovah (psihološka, psihiatrična, pedagoška, zdravniška, socialna pomoč). V kolikor se starši nočejo odzvati na predloge šole glede iskanja zunanje pomoči, je šola dolžna nesodelovanje oziroma problematiko posredovati za to pristojnim inštitucijam.

Svetovanje in usmerjanje učencev pomaga učencem, da:

- oblikujejo lastne cilje in strategije za njihovo uresničevanje;
- organizirajo svoje delo (šolsko, prostočasno), da so učinkoviti in uspešni;
- spremljajo in vrednotijo svoje delovanje in posledično svojo uspešnost;
- razmišljajo in presojujejo o svojem vedenju in vedenju oziroma ravnanju drugih ljudi (otrok in odraslih);
- prevzemajo odgovornost in sprejmejo posledice svojih dejanj;
- se zmorejo vživeti v druge;
- opazujejo svoja občutja, razmišljanja in vedenje;
- razumejo vzroke za neustrezna vedenja pri sebi in drugih;
- konstruktivno rešujejo probleme in konflikte;
- ustrezno ravnajo v situacijah, v katerih je prisoten stres, strah, tesnoba, zaskrbljenost, jeza, žalost, občutki sramu ali krivde, konflikti, apatičnost, doživljanje neuspehov, depresija;
- v stiski poiščejo pomoč;
- razvijajo realno podobo o sebi in samospoštovanje;
- dosegajo cilje, ki jih zastavi šola;
- razvijajo ustrezen odnos do drugih živih bitij ter narave.

Ko šola učence usposablja za doseganje zgoraj navedenih ciljev, je svetovanje preventivno. Svetovanje se izvaja tudi pri reševanju problemov, ki so posledica nespoštovanja drugih ter kršitev šolskih pravil. Pri tem je pomembno ustvarjanje klime, v kateri se konflikti uporabljajo za krepitev prakse sporazumevanja in iskanja kompromisov. To je tudi dobra priložnost za ustvarjanje kulture medsebojnega poslušanja in sporazumevanja. Posebne oblike svetovanja in sporazumnega reševanja medsebojnih problemov in sporov so **osebni svetovalni pogovori**, **vzpodbujanje samovrednotenja** ali **samopresoje**, tudi **restitucija**.

Osebni svetovalni pogovori

Zelo pomembni so osebni svetovalni pogovori učiteljev, svetovalnih delavcev ali drugih pedagoških delavcev z učenci, še posebej s tistimi, ki imajo probleme. So učinkovit način za vzpostavljanje medsebojnega zaupanja, katero je potrebno za uspešno svetovanje.

V pogovoru pedagoški delavec učencu pomaga uvideti njegove potrebe in motive ravnanj ter povezanost ravnanj z njihovimi posledicami. Pomaga mu torej pri presojanju lastnega vedenja z vidika učinkovitosti in etične sprejemljivosti, pri ugotavljanju posledic njegovih ravnanj zanj in za druge. Pedagoški delavec učencu tudi ponudi pomoč pri iskanju uspešnih in etično sprejemljivih vedenj, s katerimi bo lahko učenec uspešno zadovoljil svoje potrebe in interese ter pri načrtovanju potrebnih sprememb.

Svetovalnemu pogovoru lahko sledi dogovor med učencem, starši in strokovnim delavcem ali vodstvom šole ter različne oblike pomoči učencem. Na takšen dogovor se posledično navezujejo cilji, odgovornost in doslednost sodelujočih.

Oblike pomoči učencu so lahko tudi:

- organizacija pomoči učitelja ali sošolcev pri učenju, medvrstniška pomoč;
- načrtno vzpostavljanje določenih socialnih povezav med učenci;
- uvajanje v določene funkcije in druge pomembne odgovornosti;
- usmerjanje učenca in njegovih staršev v različne oblike zunanje pomoči;
- dogovori z učencem o občasnih, časovno določenih individualnih programih;
- zagotavljanje varnosti;
- vključitev v skupino za krepitev socializacijskih in komunikacijskih veščin.

Restitucija

Svetovanje in usmerjanje predvideva tudi restitucijo, ki je pravzaprav metoda poravnave povzročene škode. Pri tem ne gre prvenstveno za poravnavo materialne škode, čeprav tudi ta ni izvzeta, pač pa gre v večji meri za povračilo škode, ki jo učenci povzročijo posamezniku ali skupini otrok, na etičnem, socialnem in psihološkem področju.

Pri restituciji mora biti poravnava smiselno povezana s povzročeno etično, psihološko, socialno ali materialno škodo. Kadar učenec ne more poravnati škode neposredno, jo lahko nadomesti na področju, na katerem je bila škoda povzročena. To ponuja veliko več možnosti izbire. Na primer če je učenec poškodoval šolsko imovino, ga lahko vprašamo, kaj bi bil pripravljen storiti za boljšo, lepšo urejenost šole. Če se je škoda zgodila na področju medsebojnih odnosov, lahko premisli, kako bi lahko prispeval k boljšim medsebojnimi odnosom v skupnosti. Svoja razmišljanja zapiše, pedagoški delavec pa zapise pregleda. Starši so o dogajanju seznanjeni preko učenčevega zapisa o dogodku. Poročilo podpišejo, prav tako tudi otrokove zamisli o tem, kako bo nastalo škodo saniral.

Kakovostna restitucija je priložnost za učenje in za spreminjanje samopodobe učenca/ev.

Učenec, ki je povzročil na primer materialno škodo, ne ostaja več le učenec, ki je to škodo povzročil in zaradi tega utrpel določene posledice, ampak postaja učenec, ki je prispeval k urejenosti šole in je na to ponosen. Zaveda se, da njegov prispevek k urejenosti šole pove o njem nekaj drugega kot povzročena škoda.

Učenec, ki je sodeloval v sporu, ne ostaja le v sporu, pač pa razvija svoje sposobnosti in spretnosti reševanja konfliktov ...

Če pri restituciji manjka svoboda izbire, prevzemanje odgovornosti, učenje o sebi ter spreminjanje samopodobe učenca, je to le izvajanje posledic kršitev pravic drugih ali sprejetih pravil. Tudi to je oblika učenja in vzgojnega dela, a ni restitucija.

Restitucija je način reševanja sporov in problemov. Učitelj bo v primeru, da učenec zavrača možnosti, ki jih ponuja restitucija, odločil o posledicah kršitev v skladu z dogovori in pravili šolskega reda. V nekaterih primerih – strokovni delavec oceni težo prekrška, neustreznega dejanja oziroma vedenja – je glede na okoliščine poleg sočasno izvedeni restituciji učencu lahko izrečen tudi formalni vzgojni opomin.

Temeljna načela restitucije so:

- za učenca je restitucija prostovoljna, ponujena možnost. Lahko se odloči ali pa ne, da bo skušal reševati spor ali odpraviti posledice svojih neustreznih dejanj na ta način;
- restitucija je priložnost za učenje novih vzorcev vedenja in popravo napak;
- spodbuja pozitivno vedenje in poudarja vrednote; ne spodbuja obrambnega vedenja, kar storita kritika in kaznovanje;
- zahteva odločitev in napor učenca;
- ni kaznovalca, učenci ustvarjalno rešujejo spor ali problem;
- vpletene strani sprejmejo rešitev problema oziroma nadomestilo povzročene škode.

Učencem je dovoljeno napraviti napake, na takšen način pa jim je tudi omogočeno le-te popravljati. Tako je tudi večja verjetnost, da bodo pripravljani spreminjati vedenje, da bodo gradili pozitivno samopodobo in samospoštovanje, da bodo lažje razumeli napake drugih in razvijali svojo strpnost.

URESNIČEVANJE IN SPREMLJANJE

Uresničevanje vzgojnega načrta pedagoški delavci kontinuirano spremljamo preko:

- sprotne vrednotenja dela oddelčnih skupnosti;
- pogovorov in analiz na pedagoških konferencah;
- pisnih poročil;
- sestankov strokovnih aktivov;
- sestankov s starši učencev;
- sestankov sveta staršev;
- sestankov sveta zavoda;
- anket;
- pohval in pripomb.

Na podlagi spremljanja se bo vzgojni načrt smiselno dopolnjeval in ustrezno korigiral. Spremembe se sprejmejo po ustaljenem postopku takrat, ko se ugotovi, da so le-te potrebne.

Predsednica Sveta zavoda OŠ in vrtec Škofljica

Mojca Brkinjač